

**ОРГАНІЗАЦІЯ
ВНУТРІШНЬОАПТЕЧНОГО
КОНТРОЛОЮ ЯКОСТІ
ЕКСТЕМПОРАЛЬНИХ ЛІКІВ, ЇХ
ОФОРМЛЕННЯ І ВІДПУСК**

Якість лікарських засобів контролюється починаючи від поступлення в аптеку лікарських субстанцій, допоміжних речовин та таропакувальних матеріалів до відпуску готових лікарських форм хворим.

Внутрішньоаптечний контроль - комплекс запобіжних заходів та видів контролю, який здійснюється безпосередньо в аптеці. Він регламентується наказом Міністерства охорони здоров'я України від 15.12.2004 N 626 та здійснюється в наступних напрямках:

1. Проведення вхідного контролю якості субстанцій, лікарської рослинної сировини та допоміжних речовин, а саме:

- * перевірку наявності ліцензій у постачальника;**
- * сертифікатів якості виробника, реєстрації або дозволу МОЗ України;**
- * відсутності заборони органів державного контролю якості лікарських засобів на одержані серії, відповідності вимогам АНД за візуальними та органолептичними характеристиками;**
- * наявності висновку лабораторії щодо якості.**

В Україні зареєстровано біля 1100 лікарських субстанцій. У виробництві екстемпоральних лікарських засобів використовується менше 100 найменувань лікарських субстанцій, для виготовлення однокомпонентних та багатоконпонентних лікарських форм.

Перелік цих субстанцій встановився на протязі багатьох років – натрія хлорид, глюкоза, натрія гідрокарбонат та інш. У відповідності з наказом МОЗ України № 360 рецепти можуть виписуються на лікарські засоби, які зареєстровані в Україні.

Забороняється використовувати для виготовлення екстемпоральних ліків готові лікарські засоби.

Постачання аптек лікарськими субстанціями здійснюють вітчизняні посередницькі фірми. Хіміко-фармацевтичні підприємства, які використовують у виготовленні готових лікарських препаратів тіж самі лікарські субстанції, що і аптеки для виготовлення екстемпоральних ліків перепродаж лікарських субстанцій не проводять. Тому при закупівлі лікарських субстанцій необхідно перевірити наявність сертифіката якості виробника та висновок акредитованої лабораторії щодо якості лікарських субстанцій.

Здійснення постійного контролю за змістом усіх рецептів і замовлень (вимог)

ЛПЗ, що надходять в аптеку, з метою перевірки: правильності оформлення; сумісності інгредієнтів, що входять до складу лікарських засобів; відповідності прописаних доз віку хворого тощо; а також повідомлення (довільної форми) відповідного ЛПЗ про всі випадки виявлених порушень або помилок при виписуванні рецептів чи замовлень.

Наказом МОЗ України № 360 встановлено, що при порушенні правил виписування рецептів останній вважається недійсний, проставляється штамп "Рецепт недійсний" і він повертається хворому. Тобто не є обов'язковим, як це було раніше, всі випадки порушення правил виписування рецептів реєструвати і інформувати керівника ЛПЗ про неправильно виписані рецепти. Однак, якщо приймати до уваги, що зустрічаються факти підробки рецептів, а також те, що неграматно виписаний рецепт в кінцевому випадку може привести до біди, необхідно інформувати керівника ЛПУ про типові помилки, які зустрічаються при виписуванні рецептів.

3. Мікробіологічний контроль з відбором проб повітря, води очищеної та води для ін'єкцій, змивів з устаткування та обладнання, рук та одягу персоналу, аптечного посуду, сировини та готових лікарських засобів повинен проводитися в аптеці з виготовленням лікарських засобів не менше двох разів на квартал лабораторіями, акредитованими або атестованими.

В аптеці необхідно строго дотримуватись вимог наказу МОЗ № 139 щодо санітарного режиму. Необхідно завжди пам'ятати, що торговий зал аптеки – це приміщення де скупляються хворі люди, вірусна інфекція може передаватися працівникам аптеки, тому асистентські кімнати і особливо асептичний блок повинні бути захищені від проникнення повітря з торгового залу аптеки.

4. Контроль води для ін'єкцій, внутрішньовенних інфузійних лікарських засобів, ін'єкційних лікарських засобів на бактеріальні ендотоксини або пірогенність повинен здійснюватися на постійній основі лабораторіями, акредитованими або атестованими.

Особливо строго необхідно дотримуватись правил отримання і зберігання води очищеною та води очищеної для ін'єкції, особливо в тих випадках, коли для подачі води використовуються трубопроводи. Трубопроводи необхідно періодично стерилізувати, при порушенні правил експлуатації трубопроводів в них можуть вирости колонії мікроорганізмів.

За якісне виготовлення в аптеці лікарських засобів несе відповідальність завідувач аптеки. Завідувач аптеки, його заступники, уповноважена особа повинні володіти всіма видами внутрішньоаптечного контролю якості виготовлених лікарських засобів і в разі відсутності провізора-аналітика забезпечити їх виконання.

В аптеках, які займаються виготовленням лікарських засобів в штат вводиться посада провізора-аналітика. Провізор-аналітик здійснює систематичний нагляд за технологічним процесом виробництва (виготовлення) лікарських засобів та інструктаж осіб, які беруть у ньому участь.

2. Функціональні обов'язки провізора-аналітика. На посаду провізора аналітика призначається особа з вищою фармацевтичною освітою за напрямом підготовка «Фармація», після проходження інтернатури за спеціальністю «Провізор загального профілю» з наступною спеціалізацією за фахом «Провізор-аналітик». Зараз не встановлені вимоги до стажу роботи.

Основні завдання та обов'язки провізора-аналітика:

здійснює якісний і кількісний аналіз лікарських засобів промислового та аптечного виробництва з урахуванням вимог нормативно-технічної документації;

проводить внутрішньоаптечну заготівлю, розподіляє роботу між фасувальниками, приймає розфасовану продукцію;

слідкує за правильністю оформлення штанглазів із запасами медикаментів;

комплектуює замовлення відділів та установ, відпускає ліки та контролює правильність оформлення прописів для індивідуального виробництва ліків; контролює якість ліків, виготовлених за екстемпоральною рецептурою;

веде поточну і звітну документацію;

проводить цільове фармацевтичне обстеження аптек, інших закладів з метою оцінки стану контролю якості лікарських засобів при їх виготовленні,

транспортуванні, зберіганні і відпуску;

керує роботою середнього фармацевтичного персоналу.

Провізор-аналіти повинен знати:

чинне законодавство про охорону здоров'я та нормативні документи, що регламентують діяльність органів управління та установ охорон здоров'я;
організацію фармацевтичної служби;
основи права в медицині;
права, обов'язки та відповідальність провізора-аналітика;
організацію системи контролю якості лікарських засобів на стадіях розробки, виготовлення, розподілу, транспортування, зберігання і споживання;
методи контролю якості лікарських засобів, виготовлених за індивідуальними рецептами і часто повторювальними прописами, за вимогами лікувально-профілактичних установ;
загальні методи судово-хімічних досліджень речових доказів і лабораторного експрес-аналізу з метою встановлення причин отруень та визначення наркотичних та інших речовин, що викликають одурманення;
технологію виготовлення лікарських форм;
умови зберігання лікарських препаратів та товарів медичного призначення;
методи проведення цільових фармацевтичних обстежень;
правила оформлення документації;
сучасну літературу за фахом та методи її узагальнення.

3. Організація роботи з контролю якості лікарських засобів в аптеці

Організація робочого місця провізора-аналітика з внутрішньоаптечного контролю лікарських засобів залежить від обсягів роботи (кількості аналізів) і може бути розміщене безпосередньо в асистентській кімнаті, або в спеціальному кабінеті провізора-аналітика. Робоче місце для проведення контролю за якістю лікарських засобів, які виготовляються в аптеках, повинно бути обладнане приладами, обладнанням і реактивами які дозволяють проводити відповідні аналізи.

Контрольно-аналітичний кабінет розміщується в спеціальному приміщенні рядом з асептичним блоком, дефектарською та асистентською кімнатою. Кабінет повинен бути обладнаний витяжною системою і приладами, які дозволяють провести повний хімічний аналіз лікарських засобів у відповідності з вимогами наказу МОЗ України № 626 (рефрактометр, ФЕК. РН-метр, солюціоскоп та інші.), апаратами, реактивами та іншими засобами для забезпечення своєчасного контролю якості лікарських засобів.

Результати контролю повинні бути зареєстровані в журналах за спеціальними формами (додатки до наказу МОЗ України № 626). У всіх журналах повинні бути пронумеровані сторінки, журнали повинні бути прошнуровані, скріплені печаткою суб'єкта господарювання і завірені підписом завідувача аптеки.

Зокрема ведеться в журналах реєстрація виробництва (виготовлення) ін'єкційних лікарських засобів та внутрішньовенних інфузійних лікарських засобів (усі стадії виготовлення), виробництва концентратів, напівфабрикатів, внутрішньоаптечних заготовок і розфасовок, результати фізичного контролю, допустимі норми відхилень, ідентифікації та визначення кількісного вмісту лікарських речовин, що входять до складу лікарського засобу, реєстрація параметрів стерилізації. (тощо).

Провізор-аналітик аптеки тісно співрацьовує з контрольно-аналітичною лабораторією територіальної Державної інспекції з контролдою якостфі лікарських засобів. При вилученні з аптеки лікарських засобів на аналіз складаються акти в двох екземплярах.

В випадках незадовільненого виготовлення лікарських засобів, порушення санітарного режиму або фармацевтичного порядку в аптеці завідувач аптекою розробляє і здійснює заходи з їх усуненню і попередження.

Робота провізора-аналітика вимагає систематичного підвищення рівня професійних знань, використання сучасних досягнень в галузі проведення фармакопейного аналізу, досягнення передового досвіду. Провізор-аналітик, який вперше призначений на посаду повинен пройти курс стажування в лабораторії . Провізор-аналітик повинен бути забезпечений довідниковою літературою і АНД з питань якості лікарських засобів, методик аналізу багатокомпонгентних лікарських форм, концентратів, напівфабрикатів. Для більшої ефективності праці провізора-аналітика рекомендована певна послідовність виконання окремих видів роботи. Доцільно починати робочий день з перевірки санітарного стану виробничих участків, забезпеченості свого робочого місця необхідними реактивами тощо. Потім необхідно перевірити якість води очищеної на різних робочих місцях. Для прискорення цієї роботи бажано мати штатив з наперед підібраними в певній послідовності реактивами на аніони і катіони, що визначаються у воді. Після цього необхідно перевірити якість заповнення бюреточної установки.

В подальшому проводити якісні аналізи медикаментів, що поступають з відділу запасів в асистентську кімнату. Для цього доцільно мати спеціальні планшети із заглибленнями, а всі штангласи пронумерувати. Особливу увагу необхідно звернути на проведення повного хімічного аналізу розчинів для ін'єкцій, лікарських засобів для новонароджених, що містять ядовиті та наркотичні речовини.

На протязі зміни провізор-аналітик вилучає для аналізу екстемпорально виготовлені лікарські засоби. При цьому необхідно враховувати структуру екстемпоральної рецептури, щоб вилучати на аналіз лікарські засоби різної складності як за формою, так і за числом входящих інгредієнтів.

Попереджувачі заходи щодо контролю якості лікарських засобів в аптеці.

Вхідний контроль лікарських засобів при їх поступленні в аптеку здійснюється уповноваженою особою у відповідності з вимогами наказу МОЗ № 436. Вимоги до лікарських субстанцій, правил їх зберігання та використання регламентовані наказом МОЗ України № 426.

Усі діючі речовини (субстанції) повинні зберігатися до порушення цілісності в оригінальних контейнерах у зонах (приміщеннях) для зберігання, а після відкриття контейнерів - у спеціально відведених чистих зонах (приміщеннях), які можуть бути обладнані в асистентській кімнаті, - у штанглазах, які повинні бути чисті (вимиті та простерилізовані) і відповідно промарковані:

На всіх штанглазах з лікарськими речовинами, що містяться в приміщеннях зберігання, необхідно зазначати їх найменування, країну, назву виробника, номер серії заводу-виробника, номер сертифіката аналізу лабораторії, термін придатності, дату заповнення штанглазу та підпис особи, яка його заповнила.

На штанглазах з лікарськими речовинами, які містять вологу, слід зазначати відсоток вологи; на балонах з рідинами (пергідроль, формалін, аміак тощо) - процентний вміст діючої речовини.

На всіх штанглазах з лікарськими речовинами в асистентській кімнаті слід зазначати: їх найменування, країну, назву виробника, номер серії заводу-виробника, номер сертифіката аналізу лабораторії, термін придатності, дату заповнення, підписи осіб, які заповнили та перевірили ідентичність речовини, а на штанглазах, що вміщують наркотичні, отруйні та сильнодіючі речовини, необхідно вказувати вищі разові та добові дози.

Повторне заповнення штанглазів слід проводити тільки після повного використання лікарської речовини та відповідної обробки штанглаза.

Увесь посуд, який використовується при виготовленні лікарських засобів, обов'язково миється з використанням дозволених до застосування

МОЗ України мийних засобів з попереднім замочуванням, стерилізується, закупорюється і зберігається в щільно закритих шафах.

Термін зберігання стерильного посуду, який використовується при виготовленні нестерильних лікарських засобів, становить не більше трьох діб.

Для пакування ін'єкційних лікарських засобів пляшки і корки слід використовувати згідно з вимогами технічної документації на них.

Усі лікарські засоби, виготовлені (вироблені) в аптеці за рецептами лікарів та на замовлення (вимогу) ЛПЗ, а також внутрішньоаптечна заготовка (розфасовка, напівфабрикати і концентрати) підлягають внутрішньоаптечному контролю: письмовому, органолептичному, контролю при відпуску обов'язково; опитувальному, фізичному та хімічному.

Письмовий контроль

При виробництві (виготовленні) усіх лікарських засобів за індивідуальними рецептами (прописами) та на замовлення (вимоги) ЛПЗ заповнюються паспорти письмового контролю. У паспорті письмового контролю зазначаються: дата, номер рецепта (замовлення), узяті лікарські речовини та їх кількість; число доз; загальна маса чи об'єм лікарської форми, проставляються підписи осіб, які приготували, розфасували та перевірили вироблений лікарський засіб.

Запис у паспорті письмового контролю повинен відображати технологію (порядок змішування інгредієнтів) і робиться латинською мовою з пам'яті негайно після приготування лікарського засобу. При використанні напівфабрикатів і концентратів у паспорті зазначається їх концентрація, відібрана кількість та серія.

Якщо до складу лікарської форми входять отруйні речовини, наркотичні і психотропні лікарські засоби та ті, що підлягають предметно-кількісному обліку, то письмовий контроль заповнюється тільки на зворотному боці рецепта.

У паспорті письмового контролю зазначаються використані при розрахунках коефіцієнти водопоглинання для лікарської рослинної сировини, коефіцієнти збільшення об'єму водних розчинів при розчиненні лікарських речовин.

Паспорт письмового контролю зберігається в аптеці протягом двох місяців.

Виготовлені лікарські засоби, рецепти та заповнені паспорти письмового контролю передаються на перевірку провізору-аналітику або особі, яка виконує його функції.

При виробництві (виготовленні) ін'єкційних лікарських засобів та внутрішньовенних інфузійних лікарських засобів усі стадії виготовлення (виробництва) та контролю якості реєструються у відповідному журналі.

Опитувальний контроль

Опитувальний контроль застосовується вибірково. Проводиться після виробництва (виготовлення) фармацевтом (провізором) не більше як п'яти лікарських форм.

При проведенні опитувального контролю провізор-аналітик або провізор називає перший інгредієнт, який входить до складу лікарської форми, а в складних лікарських формах зазначає також його кількість, після чого фармацевт (провізор) називає з пам'яті всі взяті ним для виробництва інгредієнти та їх кількість. При використанні напівфабрикатів (концентратів) фармацевт (провізор) називає також їх склад і концентрацію.

Органолептичний контроль

Органолептичний контроль є обов'язковим видом контролю і полягає в перевірці зовнішнього вигляду лікарського засобу, у тому числі якості закупорювання, її кольору, запаху, однорідності змішування, відсутності механічних домішок у рідких лікарських формах.

Однорідність умісту порошків перевіряється за вмістом діючої речовини в одиниці дозованого лікарського засобу, мазей, супозиторіїв за методикою визначення однорідності відповідно до вимог ДФУ. Перевірка здійснюється вибірково в кожного фармацевта протягом робочого дня.

Фізичний контроль

Фізичний контроль полягає в перевірці загальної маси або об'єму лікарського засобу, кількості та маси окремих доз, що входять в цю лікарську форму (але не менше трьох доз).

Перевіряються:

- кожна серія фасовки та внутрішньоаптечної заготовки в кількості трьох - п'яти одиниць фасовки або одиниць заготовки;
- лікарські засоби, вироблені за індивідуальними рецептами, замовленнями (вимогами) вибірково протягом робочого дня з урахуванням усіх видів лікарських форм, вироблених за день;
- лікарські засоби, що вимагають стерилізації, після розфасовки до їх стерилізації;
- лікарські засоби для дітей віком до 1 року;
- отруйні лікарські засоби;
- лікарські форми, призначені для новонароджених, до їх стерилізації.

Хімічний контроль

Хімічний контроль полягає в ідентифікації та визначенні кількісного вмісту лікарських речовин, що входять до складу лікарського засобу.

. Ідентифікації підлягають:

- усі лікарські засоби, концентрати та напівфабрикати, що надходять з приміщень зберігання в асистентську;

- концентрати, напівфабрикати та рідкі лікарські форми в бюреточній установці та штанглазах з емпіричним краплеміром в асистентській кімнаті при заповненні;

- лікарські засоби, розфасовані в аптеці, кожна серія;

- лікарські засоби, виготовлені (вироблені) за індивідуальними рецептами та на замовлення ЛПЗ, вибірково в кожного провізора (фармацевта) протягом робочого дня, але не менше 10% від їх загальної кількості.

Ідентифікації та кількісному аналізу (повний хімічний контроль) підлягають:

- усі ін'єкційні та внутрішньовенні інфузійні лікарські засоби до та після стерилізації;

- усі очні краплі та мазі. При аналізі очних крапель уміст у них ізотонізуючих речовин і (стабілізуючих) антимікробних консервантів визначається до стерилізації;

- усі лікарські форми для немовлят (При відсутності методик кількісного аналізу ці лікарські форми повинні бути перевірені якісним аналізом. Як виняток, виробництво лікарських форм для новонароджених дітей, складних за складом, які не мають методик ідентифікації і кількісного аналізу, проводиться у присутності (під наглядом) провізора-аналітика або провізора);

7. Основні правила маркування (оформлення) лікарських засобів, які вироблені (виготовлені) в умовах аптеки

Виготовлені в аптеці лікарські засоби після встановлення їх якості, що відповідають вимогам нормативно-технічної документації, оформляються у відповідності з наказом МОЗ України № 626.

Усі лікарські засоби, вироблені в умовах аптеки, оформлюються етикетками визначеного зразка залежно від способу використання/застосування: "Внутрішнє", "Зовнішнє", "Для ін'єкцій", "Для інфузій" (для парентерального застосування) тощо та лікарської форми: "Очні краплі", "Вушні краплі", "Назальні краплі", "Порошки", "Мікстура" тощо.

Етикетки на білому фоні повинні мати такі сигнальні кольори:

- зелений - для лікарських засобів, призначених для внутрішнього вживання;
- оранжевий - для лікарських засобів, призначених для зовнішнього застосування;
- синій - для лікарських засобів парентерального застосування;
- рожевий - для очних лікарських засобів.

На всі етикетки друкарським способом повинні бути нанесені попереджувальні написи:

- для мікстур - "Зберігати в прохолодному і захищеному від світла місці" (на синьому фоні білий шрифт), "Перед уживанням збовтувати" (на білому фоні зелений шрифт);
- для мазей, супозиторіїв, очних мазей і очних крапель - "Зберігати в прохолодному і захищеному від світла місці" (на синьому фоні білий шрифт);
- для крапель для внутрішнього вживання - "Зберігати в прохолодному і захищеному від світла місці" (на синьому фоні білий шрифт).

Усі етикетки обов'язково повинні містити попереджувальний напис "Берегти від дітей". Також застосовують додаткові попереджувальні написи "Дитячий" (на зеленому фоні білий шрифт),

"Серцевий" (на оранжевому фоні білий шрифт), "Берегти від вогню" (на червоному фоні білий шрифт), "Поводитись обережно!" (на білому фоні червоний шрифт).

На всі види внутрішньоаптечних заготовок, на лікарські засоби для офтальмології, ін'єкційні та внутрішньовенні інфузійні, обробки ран, новонароджених дітей, на інші лікарські засоби, до яких ставляться вимоги щодо їх стерильності, незалежно від способу їх застосування повинна наклеюватися додаткова етикетка "Стерильно" (на білому фоні синій шрифт) або "Приготовлено асептично" (на білому фоні синій шрифт) - для препаратів, які не підлягають стерилізації (мазі тощо).

На лікарські засоби, що містять отруйні речовини, а також при відпуску кислот концентрованих, пергідролю, фенолу в чистому вигляді або в розчинах з концентрацією понад 5%, повинна наклеюватися попереджувальна етикетка "Поводитись обережно!".

Флакони, у яких відпускають отруйні лікарські засоби, оформляють попереджувальними написами "Отрута" (із зображенням перехрещених кісток і черепа), "Поводитись обережно!", а на етикетці повинні бути вказані назва розчину українською мовою та його концентрація.

Тексти етикеток повинні містити такі позначення й таку інформацію:

- Емблема медицини.

- Номер або назва аптеки, адреса, назва суб'єкта господарської діяльності.

- Номер рецепта або вимоги (замовлення) лікувально-профілактичного закладу.

- Прізвище, ініціали хворого або номер та назва лікарні, відділення.

- Назва та/або склад лікарського засобу. Склад лікарського засобу повинен бути вказаний українською та латинською мовами; заповнюється від руки або наноситься штампом.

- Спосіб застосування (при позначенні способу застосування вказати дозу, частоту та час приймання (до чи після їжі) чи введення (для ін'єкційних та інфузійних лікарських засобів) тощо.

- Приготував, перевірів, N аналізу.

- Серія (для серійного виробництва). Серія для продукції серійного виробництва позначається цифрою, що відповідає порядковому номеру за журналом лабораторно-фасувальних робіт.

- Дата приготування.

- Термін придатності.

- Ціна.

6. Правила відпуску еукстемпоральних лікарських засобів

Виготовлені за індивідуальним рецептом ліки до їх відпуску хворому розміщуються і зберігаються на вертушках для виготовлених ліків. Може бути дві групи вертушок - для внутрішніх і зовнішніх ліків.

Розміщуються ліки за номе-рами - номер комірки на вертушці відповідає двом останнім цифрам номеру рецепта. Лікарські засоби з термолабільними речовинами зберігаються в холодильнику , з ядовитими і наркотичними - в окремій закритій шафі. В окремій шафі зберігають лікарські засоби для новонароджених :

водні розчини з бензилпеніциліном і глюкозою - не більше доби;
очні краплі, ін'єкційні розчини, настої, відвари , слизи - 2 доби;
емульсії і суспензії - 3 доби;
інші - 10 діб.

Відпуск виготовлених в аптеці лікарських засобів здійснюється при поданні квитанції (жетону). Провізор рецептурно-виробничого відділу знаходить необхідний лікарський засіб на вертушці (в холодильнику чи запираючій шафі) і проводить контроль при відпуску (один з видів внутріаптечного контролю якості ліків. Контролю при відпуску підлягають усі вироблені (виготовлені) в аптеках лікарські засоби. При цьому перевіряється відповідність:

- упаковки лікарських засобів - фізико-хімічним властивостям інгредієнтів, що входять до їх складу;
- оформлення лікарських засобів - вимогам чинних нормативних документів;
- зазначених у рецепті доз отруйних та сильнодіючих лікарських засобів - віку хворого;
- номерів на рецепті та номерів на етикетці; прізвища хворого на квитанції - прізвищу на етикетці, у рецепті або його копії;
- відповідність складу лікарського засобу, указаному на етикетці, - пропису в рецепті.

Особа, яка відпустила лікарський засіб, зобов'язана поставити свій підпис та дату відпуску на зворотному боці рецепта (замовлення) та в паспорті письмового контролю.

Перед відпуском виготовлених в аптеці лікарських засобів провізор повинен

уважно перевірити відповідність:

- * упаковки лікарських засобів фізико-хімічним властивостям інгредієнтів, що входять до складу
- * оформлення лікарських засобів вимогам діючих нормативних документів
- * вказаних в рецепті доз лікарських засобів списку А і Б віку хворого
- * номери на рецепті і номери на етикетці, прізвище хворого на квитанції, етикетці і рецепті
- * копій рецептів прописам рецептів

Крім цього, провізор або інша особа, що відпускає лікарський засіб перевіряє наступні дані:

- * наявність підписів осіб, що прийняли рецепт, виготовили і перевірили якість лікарського засобу
- * чи вказаний спосіб вживання лікарського засобу
- * колір, порозорість, консистенцію, і зовнішній вигляд лікарського засобу, також відповідності виписаних інгредієнтів і їх кількості в рецепті, записи фармацевта на паспорті рецепта.

Тільки після перевірки правильності цих даних провізор може видати лікарський засіб хворому, роз'яснюючи йому спосіб вживання і зберігання в домашніх умовах.т Одночасно він розписується у видачі лікарського засобу на зворотній стороні рецепту і в паспорті рецепта.

Забороняється відпускати прописані в рецепті отруйні, наркотичні та сильнодіючі лікарські засоби не у складі виготовленої лікарської форми.

Лікарські засоби видаються по пред'явлені квитанції (жетона, чека). У випадку втрати квитанції провізор може видати лікарський засіб за умови, що хворий правильно вкаже прізвище, час, коли було замовлене лікарство, його вартість та інші дані. Випадки видачі лікарських засобів без квитанції реєструються в спеціальному журналі.

Розчини для внутрішнього застосування для новонароджених відпускають зааптек в об'ємі не більше 100 мл. Після вскриття розчини повинні бути використані на протязі 2 діб за умови зберігання в холодильнику, про необхідно зробити віжмітку на етикетці.

При відпусці лікарського засобу за рецептом довготривалої дії рецепт повертається хворому з вказівкою на звороті кількості вудпущеного препарату і дози відпуску. При черговому зверненні хворого в аптеку враховуються відмітки о попередне отримання лікарських засобів. По проходженні терміну дії рецепт погашають штампом -Рецепт недійсний - і залишають в аптеці.

